3.5. Complementul prepoziţional

3.5.1. Fişă sintetică

► ***trăsături sintactice***
- complinire a unui centru verbal, adjectival, adverbial sau interjecţional
- lexicalizare în general obligatorie
- marcare prepoziţională obligatorie (prepoziţie-regim)
- realizare prototipică: GPrep
- clasă de substituţie[28]: *grup prepoziţional* (cu determinativ *nominal*, *formă verbală nepersonală*, *propoziţie relativă propriu-zisă* sau *relativă-interogativă*) şi *propoziţie conjuncţională*
- topică: de regulă este postpus regentului.

► ***trăsături semantice***
- rol prototipic: *Temă / Pacient*
- alte roluri: *Beneficiar, Ţintă, Sursă, Stimul, Comitativ*

3.5.2. Matrice verbale cu complement prepoziţional

a) Tipare verbale bivalente

1. $\begin{pmatrix} Agent & Temă \\ GN_1 & GPrep \\ Subiect & Cprep \end{pmatrix}$;

*Toată lumea râde **de leneşi**.*
*El a procedat conform **cu regulamentul**.*

2. $\begin{pmatrix} Agent & Comitativ \\ GN & GPrep \\ Subiect & Cprep \end{pmatrix}$;

*Ana colaborează **cu Victor** la proiect.*
*Ana s-a asociat **cu Victor**.*

3. $\begin{pmatrix} Experimentator & Temă \\ GN & GPrep \\ Subiect & Cprep \end{pmatrix}$;

*Ø S-a îndrăgostit **de tine**.*
*Ø Se teme **de şerpi**.*

4. $\begin{pmatrix} Experimentator & Temă \\ GN & GPrep \\ Ci & Cprep \end{pmatrix}$;

*Nu-i pasă **de tine**.*
*Îi pare bine **că ai venit**.*

5. $\begin{pmatrix} Locativ & Cauză \\ GN & GPrep \\ Subiect & Cprep \end{pmatrix}$;

*Pământul colcăie **de viermi**.*

6. $\begin{pmatrix} Locativ & Temă \\ GN & GPrep \\ Subiect & Cprep \end{pmatrix}$

*Textul abundă **în metafore**.*
*Pământul musteşte **de apă**.*

BDD-B454-08 © 2009 Editura Universităţii Transilvania din Braşov
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:24 UTC)

7. $\begin{pmatrix} Temă_1 & Temă_2 \\ GN & GPrep \\ Subiect & Cprep \end{pmatrix}$;

*El rivalizează **cu tine**.*
*Versul „a" rimează **cu versul** „d".*

8. $\begin{pmatrix} Beneficiar & Temă \\ GN & GPrep \\ Subiect & Cprep \end{pmatrix}$;

*Pensionarii beneficiază **de bilete** gratuite.*
*Copiii se bucură **de atenția** lor.*

a) Tipare verbale trivalente

9. $\begin{pmatrix} Agent & Temă & Temă \\ GN_1 & GN_2 & GPrep \\ Subiect & Cd & Cprep \end{pmatrix}$;

*Ø a schimbat maşina **cu o motocicletă***
*Ø şi-a dat casa **pe o baracă**.*
*Ø nu distinge o culoare **de alta**.*

10. $\begin{pmatrix} Agent & Pacient & Temă \\ GN_1 & GN_2 & GPrep \\ Subiect & Cd & Cprep \end{pmatrix}$

*Ø a preschimbat praful **în aur**.*
*Ø a transformat casa **într-un palat**.*

11. $\begin{pmatrix} Agent\,/\,Țintă\,/\,Dest & Sursă & Temă \\ GN_1 & GPrep & GN_2 \\ Subiect & CPrep & Cd \end{pmatrix}$;

*Ø a primit / a recepționat **de la cineva** ceva.*

12. $\begin{pmatrix} Agent & Țintă & Temă \\ GN_1 & GN_2 & GPrep \\ Subiect & Ci & Cprep \end{pmatrix}$

*Ø a mulțumit cuiva **pentru ceva***

13. $\begin{pmatrix} Experimentator & Temă & Stimul \\ GN_1 & GN_2 & GPrep \\ Ci & Subiect & Cprep \end{pmatrix}$.

Mi se face milă dor de el.
Mi-e lehamite de viața asta.

14. $\begin{pmatrix} Agent & Temă & Țintă\,/\,Beneficiar \\ GN_1 & GN_2 & GPrep \\ Subiect & Cd & Cprep \end{pmatrix}$

a pregăti ceva pentru cineva
a (şi) revărsa supărarea asupra cuiva

3.5.3. Matrice cu Cprep în structuri complexe

1. $\begin{pmatrix} Pacient & Temă_1 & Temă_2 \\ GN_1 & GN_2 & GPrep \\ Subiect & NP & Cprep \end{pmatrix}$;

*Ø se face frate **cu dracul** (până trece puntea)*
*Ø devine / ajunge rudă / prieten **cu noi***

Tiparul de sub 1. este un tipar complex, în care numele relațional (*rudă, coleg, frate*) este la rândul său o predicație care atribuie rol tematic unui argument. Constituentul prepozițional se include în schema verbală în urma unui proces de recategorizare a verbului copulativ, care devine astfel trivalent.

BDD-B454-08 © 2009 Editura Universității Transilvania din Brașov
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:24 UTC)